

Cultura i espectacles

MARIA LLUÏSA AMORÓS
ESCRITORA

Mercè Boladeras

Escriure sobre un fet, cercar documentació, visitar el lloc, conversar amb testimonis... L'escriptora Maria Lluïsa Amorós, de Reus, s'ha submergit en una història colpidora d'una infermera que va acollir un grup de nens i nenes que fugien de la tragèdia de la Segona Guerra Mundial. La novel·la té lligam amb Terrassa.

Per què aquesta novel·la de memòria històrica?

Aquesta història dels nens d'Izieu em va interessar des del primer moment que la vaig conèixer, perquè és commovedora, pel valor que va tenir Sabine Zlatin, jueva, infermera de la Creu Roja, que va anar traient nens jueus dels camps de concentració, de vegades més dels que podia, amb suborns als guàrdies, o amagats sota la seva capa d'infermera.

D'on eren aquests nens?

Eren nens de famílies jueves d'Europa que havien anat a viure a França per escapar de la persecució nazi. Sabine duia els nens que rescatava a la França lliure, a cases d'acollida com la de Palavàs, però en el moment que Mussolini va caure i els soldats italians –que toleraven i no perseguien els jueus– van marxar de França, els nazis van ocupar tot el territori i van poder perseguir els jueus a la zona on estaven protegits. Aleshores, la Sabine Zlatin i el seu marit, Miron, van arriscar-se a dur els nens refugiats lluny del perill de la persecució nazi a un lloc desconegut, com era la Vall del Roine i els seus voltants, a Villa Anne-Marie, a Izieu, un casali del segle XIX que havia servit de casa de colònies.

Com era aquest refugi?

Un lloc tranquil, apartat del món, en plena natura. Un paradís. Allà,

els nens i els monitors, viuran, jugaran, estimaran, patiran, faran teatre, es banyaran al riu Roine, estudiaran, berenaran pa amb xocolata i soparan sopa de col. Esperant que la guerra acabi.

Com va ser la tasca d'investigació sobre els fets?

Després d'haver-me documentat sobre la història, vaig anar a Izieu, a la casa on havien viscut els nens durant un temps. Allà vaig trobar tota mena de documentació: des de l'entorn isolat i meravellós de la Vall del Roine, les muntanyes, el casali, la verdor, el silenci, la pau, la solitud, que encomana serenitat; també el poble d'Izieu, de pedra, solitari, tal com era llavors; i el riu Roine, el cel clar i profusament estrellat a les nits, l'immens tifler i la gran font, situats al jardí on jugaven els nens, on feien teatre, on esperaven correu dels pares, que no sempre arribava, la llarga terrassa on preparaven les verdures per dinar, on reien i ploraven a les nits perquè enyoraven els pares.

Una immersió completa.

I tant. En aquell indret encara es podia sentir la veu d'en Léon, el monitor que explicava contes als nens quan anaven al llit perquè s'adormessin, i la remor dels nens a la classe, al primer pis, amb els pupitres on feien deures i estudiaven amb la senyoreta Gabrielle Perrier.

Quins arxius va consultar?

També vaig poder veure i documentar-me els arxius de la Maison d'Izieu, on hi ha les cartes manuscrites dels nens, els seus dibuixos, les fotografies, tota la documentació i arxius relacionats amb l'estada a la casa, els esdeveni-

Els nens de la senyora Zlatin

Finalista Premi Ramon Llull 2020.

Editorial: Columna Edicions.

Nombre de pàgines: 416.

Sinopsi: França, 1943. Un grup de nens jueus, procedents de diversos països europeus, arriba a França per escapar de la tragèdia que devasta Europa durant la Segona Guerra Mundial.

ments de l'època sota el nazisme i el col·laboracionisme de la França de Vichy. Entre les fotografies hi ha les que van fer, durant l'estiu de 1943, en Paul Niedermann i en Henri Alexander, dos dels adolescents que vivien allí. També vaig consultar molts documents, bibliografia i audiovisuals del judici de l'SS Obersturmführer Klaus Barbie que hi ha al Memorial.

La novel·la té la història principal dels infants i una segona, paral·lela, sobre un periodista, Oriol Verdier, que descobreix que el seu avi compra un fàbrica tèxtil a Terrassa. Quina sorpresa que hi hagi referència a la nostra ciutat!

El jove periodista, Octavi Verdier, vol escriure una novel·la sobre els nazis a Barcelona que es relacionaven al Ritz, protegits pel franquisme, durant els anys 40. Creu que el seu avi, Gustau Verdier, un francès que l'any 1944 havia vingut de França i va comprar una fàbrica tèxtil a Terrassa, pot tenir alguna informació de l'època que el podrà ajudar en la redacció de la novel·la. I va al seu despatx a buscar respostes. Aquest avi, cordial i estimat per tothom, era un home enigmàtic i el seu net volrà descobrir qui era, el seu passat.

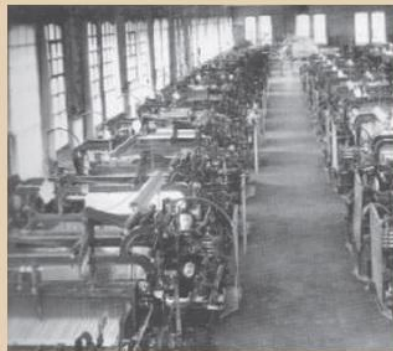
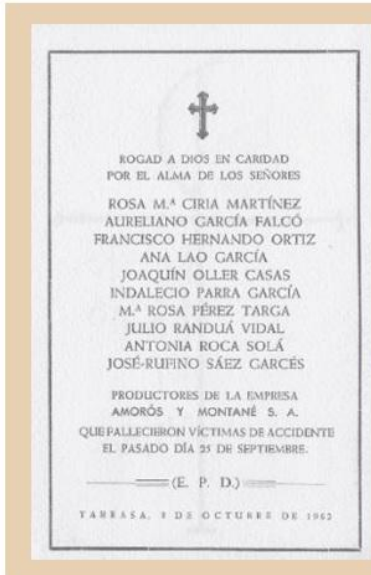
Hi ha punts comuns?

La història dels nens d'Izieu, basada en fets reals, i la dels Verdier, de ficció, transcorren de forma paral·lela, però al final arriben a tenir un punt en comú. En Gustau Verdier és un francès que apareix a Barcelona a finals del 1944, amb diners i recomanacions, i compra una fàbrica tèxtil a Terrassa, gràcies als seus contactes amb gent relacionada amb el règim d'aleshores. Ell volia invertir els seus diners en un negoci, i li ofereixen aquesta fàbrica.

Per què Terrassa? És una ciutat que coneix?

El meu avi, Rodolf Amorós, el 1911, va fundar al centre de Reus, una botiga gran de roba a peça que va prosperar al llarg dels anys. Quan ell va morir, prematurament l'any 1941, el meu pare, juntament amb els dos socis del meu avi, va continuar amb el negoci i tenia molta relació amb les fàbriques tèxtils de Sabadell i Terrassa, sobretot amb la fàbrica Amorós i Montané de Terrassa. El meu pare em va explicar que els tèxtils de llana que es feien a Terrassa eren excel·lents i molt apreciats. Tot i que l'especialitat de la llana era més exclusiva de Sabadell que de Terrassa. També em va parlar de la desgràcia dels aiguats al Vallès del setembre de 1962.

Van donar suport amb les riudes?
A la botiga "Las Americas", Reus,

Reus-Terrassa, connectades amb el tèxtil

A partir de l'entrevista amb l'escriptora Maria Lluïsa Amorós, hem sabut que el seu avi i el seu pare, de Reus i del sector tèxtil, tenien com a un dels proveïdors la fàbrica Amorós i Montané de la Rambla de Terrassa. Aquesta nau va ser una de les més afectades per la gran riuda de 1962. Va perdre deu treballadors (a l'esquerra, l'escola cedida per Rafel Comes) i quasi tota la maquinària. La família Amorós de Reus va assistir a l'enterrament i va continuar sent client quan la fàbrica de telers es va reubicar al Vapor Marçet de La Rasa (imatge superior de Carles Duran/Arx. Mun. de Terrassa, cedida per Rafel Comes).

Reig i Amorós S.A., a Reus, estaven molt impressionats pel que havia succeït. L'endemà van rebre un telegrama dient que deu treballadors d'aquesta fàbrica tèxtil, Amorós i Montané, de Terrassa, havien mort mentre hi treballaven a la nit. El meu pare va assistir al funeral i va visitar els amos de la fàbrica per donar-los el condol. Tot el que va significar aquell terrible succés, va impressionar molt a la gent de Reus i comarca. Reus, que aleshores era molt comercial, va quedar colpida.

Quin record en té la seva família?
El meu pare, Xavier Amorós, comerciant, escriptor, polític, m'ha dit: "Terrassa és un bosc de records".

Durant anys va tenir molt bona relació amb Terrassa perquè era comerciant de teixits a Reus. En bona part, a través de la novel·la, he volgut honorar la memòria de tots els que van patir aquesta devastadora tragèdia i el ram tèxtil, tan important en la indústria de Catalunya.

Terrassa havia sortit en alguna novel·la anterior seva?

No. És la primera vegada i me'n sento molt satisfeta, en part per venir d'una família vinculada, també, al sector tèxtil. Recordo el meu pare darrere del taulell venent roba, i aquell Reus que encara tenia una fàbrica de filats que desprenia la sentor dels fils de seda i el soroll benivolent i insistent dels telers.

"Els nens de la senyora Zlatin" suposa un trencament amb els llibres anteriors?

Vaig començar a publicar novel·les l'any 1986, les primeres van ser juvenils, amb Editorial Cruïlla, i després les vaig alternar amb novel·la per a adults. Tinc disset obres publicades, nou de juvenils i vuit per a adults. Les juvenils també són molt importants per a mi. Tenen moltes edicions i he anat per tot Catalunya i territoris de parla catalana fent forums a escoles i instituts. "Els nens de la senyora Zlatin" és una continuació de tota la meua obra, tot i que valoro molt el fet d'haver quedat finalista del Premi

Hi ha una narració paral·lela. És la d'un periodista barceloní que investiga els arxius del seu avi francès que compra una fàbrica tèxtil a Terrassa. Per què? Perquè el meu avi i el meu pare varen tenir lligams tèxtils amb Terrassa i volia honorar-los"

Ramon Llull 2020. Feia molts anys que no em presentava a cap premi literari, des que vaig tenir un Premi Vaixell de Vapor amb "Aquella tardor amb Leprechaun" (1988).

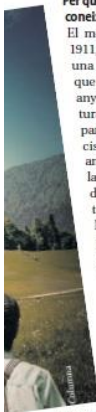
Què la motiva en la creació d'una obra literària?

Sempre he tingut molta imaginació. Des de petita m'agradava llegir i escoltar contes i relats que explicaven els meus pares, o les àvies. El més important per motivar-me a escriure és tenir la història que vull explicar. Quan començo m'he endinsat i m'hi sento bé, la redacció

flueix. M'agrada parlar de la realitat que m'envolta, de llocs que coneix, de persones i moments que he vist, de records explicats o dels que jo recordo. M'agrada descriure olors i sensacions, paisatges i indrets que m'han arribat endins.

Quan se li van despertar les ganes d'escriure?

Escriure m'ha agradat des de petita i en tenia facilitat. Però també des de molt jove volia ser professora d'institut i ho vaig ser. Per a mi, explicar literatura catalana als nois i noies de l'institut per encomanar-los el meu entusiasme pels autors i els escriptors, pels llibres i per la història de Catalunya, i també ensenyar com escriure la llengua amb tots els girs i figures literàries que poden arribar a tenir, i també portar-los al teatre, o a visitar llocs significatius que reflecteixen la literatura o la història de Catalunya, ha estat molt agradable durant els vint-i-set anys que vaig exercir la docència. Simultàniament escrivia novel·les, infantils i juvenils, que reflecteixen el meu món, però sobretot el meu, el que jo tenia quan era una nena lectora i vivia aquelles històries com si jo hi participés, o quan vaig ser una adolescent somiadora, o ja una persona adulta que gaudia amb la companyia d'aquells nois i noies que s'asseien a l'aula i m'escolaven, em preguntaven, m'explicaven. ▶

E
L' ENTREVISTA